

Izvještaj o radu Agencije za zaštitu životne sredine za 2022. godinu sa Finansijskim izvještajem

Sadržaj

Izveštaj o radu Agencije za zaštitu životne sredine za 2022. godinu sa Finansijskim izvještajem	1
Sektor za monitoring životne sredine	3
Sektor za zaštitu prirode	7
Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti.....	10
Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini.....	17
Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja	21
Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine	24
Služba za opšte i pravne poslove, ljudske resurse, finansije i javne nabavke.....	28
Projekat "Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje" (informacija od implementacione kancelarije). 30	
Zaključak	32

Sektor za monitoring životne sredine

I) PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

1. Izrađena i usvojena Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2021. godinu

Informacija o stanju životne sredine predstavlja osnovni dokument kojim se daje ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori, kao i preporuke u planiranju politike zaštite životne sredine. Shodno članu 57 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list RCG", br. 052/16, 073/19), Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore obavezna je da izrađuje i publikuje Informaciju o stanju životne sredine u Crnoj Gori, s predlogom mjera i konkretnih aktivnosti za poboljšanje postojećeg stanja i rješavanje ili ublažavanje identifikovanih problema.

Informacija je bazirana na podacima i analizama koje Agencija dobija kroz realizaciju godišnjeg Programa monitoringa po svim segmentima životne sredine. Program monitoringa na godišnjem nivou, za potrebe Agencije, realizuju institucije izabrane putem tenderske procedure.

Informacija o stanju životne sredine za 2021. godinu usvojena je od strane Vlade Crne Gore u oktobru 2022. godine i dostupna je na linku: <https://epa.org.me/wp-content/uploads/2022/11/Informacija-o-stanju-%C5%BEivotne-sredine-jun-2022.pdf>

2. Izrađen Izvještaj o stanju životne sredine u Crnoj Gori na bazi indikatora (2017-2020)

Zakon o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16, 073/19, član 60) propisuje obavezu izrade Izvještaja o stanju životne sredine Crne Gore za period od četiri godine, u skladu sa Nacionalnom listom indikatora zaštite životne sredine (usvojenoj na sjednici Vlade Crne Gore od 14. marta 2013. godine).

Izvještaj o stanju životne sredine na bazi indikatora se izrađuje radi praćenja ostvarivanja ciljeva utvrđenih dokumentima iz člana 29 Zakona o životnoj sredini (strateških, planskih i programskih dokumenata vezanih za pojedine segmente životne sredine) i drugih dokumenata vezanih za zaštitu životne sredine, kao i zbog cjelokupnog uvida u stanje životne sredine.

Agencija za zaštitu životne sredine je tokom 2021. godine pripremila Izvještaj o stanju životne sredine u Crnoj Gori na bazi indikatora (2017-2020) koji je usvojen od strane Vlade Crne Gore na sjednici održanoj 08. jula 2022. godine, a na istoj je donešen i Akcioni plan za unapređenje stanja životne sredine sa predlogom mjera na osnovu Izvještaja o stanju životne sredine u Crnoj Gori na bazi indikatora za period 2022-2025. Izvještaj je dostupan na linku: <izvjestaj-o-stanju-zivotne-sredine-u-crnoj-gori-na-bazi-indikatora-2017-2020-sa-akcionim-planom-za-unapredenje-stanja-zivotne-sredine-sa-predlogom-mjera-za-period-2022-2025-godina.pdf> (epa.org.me)

3. Izrađen Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2023. godinu

Na osnovu člana 55 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16, 073/19), Agencija za zaštitu životne sredine obavezna je da predloži Program monitoringa životne sredine

Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Godišnji program monitoringa usvaja Vlada Crne Gore.

Monitoring životne sredine predstavlja sistematsko mjerenje i ispitivanje parametara kao i ocjenjivanje indikatora stanja i zagađenja životne sredine. Na osnovu dostupnih podataka sa mjernih mjesta o stanju životne sredine dobija se jasan uvid u promjene kvaliteta i kvantiteta životne sredine, emisije zagađujućih materija i korišćenje prirodnih resursa.

Realizacija programa monitoringa životne sredine jedan je od osnovnih zadataka iz oblasti zaštite životne sredine, jer rezultati monitoringa čine osnovu za ocjenu ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori, preporuke u planiranju politike zaštite životne sredine kao i izradu godišnje informacije o stanju životne sredine, osnovnog dokumenta u kojem je predstavljena analiza i ocjena stanja životne sredine.

Plan Programa monitoringa životne sredine Crne Gore za 2023. godinu obuhvata šest programa:

1. Kvalitet vazduha
2. Alergeni polen suspendovan u vazduhu
3. Stanje ekosistema priobalnog mora Crne Gore
4. Radioaktivnost u životnoj sredini
5. Buka
6. Sadržaj opasnih i štetnih materija u zemljištu

Program monitoringa životne sredine za 2023. godinu biće realizovan u skladu sa smjernicama EU u ovoj oblasti, tj. sa preporukama Evropske agencije za zaštitu životne sredine (EEA) i standardima Evropske mreže za informisanje i posmatranje (EIONET). Dobijeni podaci kroz realizaciju ovog programa će se upravo i koristiti za izvještavanje prema navedenim međunarodnim institucijama, kao i prema Statističkom zavodu EU (EUROSTAT) i Statističkoj diviziji UN-a (UNSD).

Takođe, podaci iz realizacije Programa monitoringa predstavljaju osnovu za izradu Indikatora životne sredine, u skladu sa standardnom tipologijom evropske Agencije za zaštitu životne sredine.

Rezultati monitoringa životne sredine će poslužiti u definisanju preporuka i mjera koje treba sprovesti u narednom periodu u cilju poboljšanja stanja. Jasno je da monitoring životne sredine tako postaje važan faktor u planiranju politike zaštite životne sredine, kao i pokazatelj potrebe ugradnje principa i načela zaštite životne sredine u razvojne i strateške dokumente drugih sektorskih politika kao što je industrija, poljoprivreda, energetika i drugi.

Agencija za zaštitu životne sredine izradila je predlog Programa monitoringa životne sredine za 2023. godinu i isti je usvojen od strane Vlade u decembru 2022. godine.

Napomena: Program monitoringa kvaliteta površinskih, podzemnih voda i voda za kupanje priprema organ državne uprave nadležan za hidrometeorološke poslove, a program monitoringa voda za piće priprema organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, u skladu sa posebnim propisima.

4. Izrađen Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla za 2022/23. godinu

Na osnovu člana 30a stav 3 Zakona o zaštiti vazduha („Sl. list CG“, br. 025/10, 043/15), Agencija za zaštitu životne sredine je dostavila predlog Programa praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma koje donosi Godišnji program monitoringa.

II) OSTALE AKTIVNOSTI

5. Izrada vodiča o obaveznim mjerama koje se moraju sprovesti i poštovati, prilikom procjene uticaja projekata na životnu sredinu, u cilju zaštite vrsta od uticaja antropogene buke, pri svim aktivnostima planiranja i sprovođenja istraživanja nafte i gasa
 6. Učešće u ekološkim akcijama u organizaciji i koorganizaciji Agencije za zaštitu životne sredine u okviru kampanje “Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru”
 7. Učešće na brojnim radionicama u organizaciji nacionalnih institucija i nevladinih organizacija
 8. Kontinuirana komunikacija sa zainteresovanim stranama - medijima o stanju životne sredine sa posebnim akcentom na kvalitet vazduha
- Unos podataka u cilju izrade Izvještaja o ciljevima i strategiji održivog razvoja.
9. Učešće u ocjeni implementacije Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030 za oblast površinskih i podzemnih slatkih voda
 10. Učešće u davanju mišljenja vezano za Izmjene i dopune Pravilnika o statusu površinskih voda („Sl list CG” br. 25/2019), a koje se odnose na mikrobiološke parametre
 11. Učešće u radnoj grupi za praćenje kvaliteta voda
 12. Učešće u radnoj grupi za izradu Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena
 13. Davanje stručnih mišljenja na zahtjev za strateška i druga dokumenta uključujući stručne analize
 14. Sastanci sa predstavnicima Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, održenja ribara i turističkih prevoznika sa Skadarskog jezera zbog spornog člana Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe u vidu ograničenja snage motora na Skadarskom jezeru i pronalaženja rješenja koje se odnosi na izdavanje dozvole za ugradnju motora veće snage od strane Agencije za zaštitu životne sredine.
 15. Sastanci sa predstavnicima Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma u vezi karakteristika nabavke višenamjenskog istraživačkog broda, koji bi trebalo da se nabavi kroz Projekat za potrebe Ministarstva i Agencije, kao i drugih državnih organa
 16. Priprema i prisustvo vježbi Platforma 22 u luci Bar, u organizaciji Ministarstva kapitalnih investicija i Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama s ciljem poboljšanja koordinacije svih subjekata sistema u sprečavanju i smanjenju zagađenja mora. Inicirano da se zakonski reguliše upotreba disperzenata na moru Upravi pomorske sigurnosti i upravljanja lukama shodno analizi Vježbe PLATFORMA 22

17. Priprema i sprovođenje obaveza iz Memoranduma o razumijevanju između Agencije i Ministarstva kapitalnih investicija u vezi nabavke pametnih senzora za mjerenje parametara morske vode poput nivoa kisjelosti ili alkalnosti (pH), slanosti, kiseonika, temperature i zamućenosti, kroz Projekat SEAVIEWS. Navedeni senzori su instalirani u luci Bar, Marini Budva, Marini Porto Montenegro, Marini Porto Novi i luci Kotor, o čemu je sačinjen fotoelaborat. Obilazak senzora je vršen permanentno. U maju mjesecu završeno je i postavljanje senzora.
18. Sakupljanje podataka za ažuriranje EMEP/EEA i GHG inventara
19. Učešće u izradi III Dvogodišnjeg izvještaja o klimatskim promjenama (3BUR), Poglavlje GHG Inventar (1990-2019)
20. Učešće u nacionalnim i međunarodnim obukama na temu emisijih Inventara
21. Učešće u radnoj grupi komisija vode za piće
22. Učešće u aktivnostima na mjerenju (monitoringu) koncentracije alergenog polena, kao i izvještavanju o izmjerenim vrijednostima koncentracija alergenog polena u vazduhu

III) UČEŠĆE I REALIZACIJA PROJEKATA

1. **Twinning light projekat „Nadogradnja integrisanog alata i ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija u vazduh za period 2011-2019 MN 17 IPA EN 01 20 TWL, koji finansira EU;**

Projekat je trajao od 21. juna 2021. do 20. aprila 2022. (10 mjeseci) i kroz navedeni je tokom 2022. godine nastavljeno sa aktivnim obukama koje imaju za cilj jačanje postojećih kapaciteta Agencije za zaštitu životne sredine u izvještavanju o emisijama u vazduh i GHG emisijama; takođe formirani inventarski tim za GHG i vazdušne emisije blisko je saradivao sa GIZ/PATPA-om na online obukama. Nastavljeno je i sa organizacijom obuka zaposlenih koje se odnose na rekalkulaciju emisija po prethodno identifikovanim emisijim sektorima, izradom softverskog alata zasnovanog na Excel-u za objedinjeno prikupljanje podataka o GHG i emisijama zagađujućih materija u vazduh, izradom projektne dokumentacije, administrativnim upravljanjem prema Twinning Manual-u (Side Letters, Work Plan, sastavljanje rješenja o pridruženim članovima projektnog tima i sl.), svakodnevnim rukovođenjem projektom i koordinacijom sa austrijskim partnerima, svakodnevnim praćenjem napretka projekta. Realizovano je i organizovanje studijske posjete austrijskoj Agenciji za životnu sredinu, sa sjedištem u Beču kao i završna konferencija projekta 20. aprila 2022. godine.

2. **Priprema Projekta za nabavku dva EKO čamca za čišćenje površinskog otpada sa Skadarskog jezera, a takođe je urađeno istraživanje u brodogradilištima oko karakteristika navedenih čamaca.**

3. **Učešće na Projektu MEP&M (priprema Master programa u oblasti zaštite i upravljanja morskom životnom sredinom), kao i prisustvo radionicama i izvještavanje prema Univerzitetu Crne Gore – Pomorskom fakultetu Kotor (detaljnije u dijelu Sektora za**

upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini).

4. Učešće u realizaciji projekta „Upravljanje slivom rijeke Drim“ pod pokroviteljstvom Drin CORDA i Drin Core Group.

IV) SARADNJA SA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

1. Učešće na sastancima Nacionalnih Referentnih Centara (NRC) za izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA)

IZVJEŠTAVANJE PREMA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

1. Dostavljene su NFR tabele i Informative Inventory Report za 1990-2019 prema EEA/EIONET i EMEP-u shodno izvještavanju o Inventaru emisija zagađujućih materija u vazduhu. U saradnji sa UBA, Austrija odrađena je vremenska serija Inventara za 1990-2020.god. i redovno izvještavanje ka EEA/EIONET i EMEP-u.
2. Izvještavanje prema Evropskoj agenciji za zaštitu životne sredine (EEA) o kvalitetu vazduha u Crnoj Gori. U predviđenom roku i u zahtijevanom formatu dostavljeni su izvještaji o kvalitetu vazduha u EIONET bazu EEA, za 2021. godinu.
3. Kroz IPA projekat za Zapadni Balkan, a u saradnji sa Hidrometeorološkim Zavodom Crne Gore i NRC-ijem za vode, popunjen template sa podacima vezano za Nutrijente i isti poslat Evropskoj Agenciji.
4. Izvještavanje prema Evropskoj agenciji za životnu sredinu (EEA) o zaštićenim područjima prirode (nacionalni nivo) – Common Database on Designated Areas (CDDA)

Sektor za zaštitu prirode

I) PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

1. Izrađena Crvena lista ptica Crne Gore

Crvena lista ugroženih vrsta Crne Gore predstavlja prikaz statusa ugroženosti vrsta ptica. Crvena lista je indikator biološke raznolikosti na zemlji. Ona ukazuje na smanjenje biološke raznolikosti, probleme u zaštiti i na vrste kojima su potrebni programi zaštite. Program Crvene liste (Red List Programme) ima za cilj identifikaciju taksona kojima je zaštita najneophodnija, kao i da oceni nacionalni (globalni) indeks narušenosti biodiverziteta. Počeo je rad na Crvenoj listi i knjizi vodozemaca i gmizavaca.

2. Studije revizije

Shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br. 54/16, 18/19) član 35 predviđeno je da ukoliko se za zaštićeno područje koje je upisano u registar zaštićenih područja utvrdi da ne postoje podaci o granicama, ciljnim staništima i vrstama, organ uprave dužan je da obavijesti organ nadležan za donošenje akta o proglašavanju o potrebi pokretanja postupka revizije za to zaštićeno područje. Revizija zaštićenog područja pokreće se izradom studije revizije. S tim u vezi, tokom 2022. godine realizovane su sledeće studije revizije:

-Studija revizije za NP Skadarsko jezero, NP Durmitor i NP Lovćen

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma pokrenulo je inicijativu za reviziju Studije zaštite N.P. Skadarsko jezero, N.P. Durmitor i N.P. Lovćen. Agencija za zaštitu životne sredine izradila je podlogu za Studije revizije/zaštite.

-Studije revizije za zaštićena područja u zoni i van zone Morskog dobra koje su 1968. godine stavljene pod zaštitu rješenjem Zavoda za zaštitu prirode i to:

Studija revizije za Ostrvo Stari Ulcinj, Ratac sa Žukotrljicom, Velika ulcinjska, Mala ulcinjska, Valdanos, Velji pijesak, Topolica, Sutomorska, Čanj i Perčin, Sveti Stefan (2), Miločer (2), Bečićka, Slovenska, Mogren i Jaz, Plaže: Buljarica, Lučice, Petrovačka i Drobni pijesak (i) parkovi u Herceg Novom, (ii) stabla u zoni MD i (iii) stabla van zone MD, Sastojina lovora i oleandera kod vrela Sopot, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma pokrenulo je postupak revizije zaštićenih područja iz 1968. godine čija je realizacija finansijski podržana od strane GEF –ovog projekta "Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore".

-Studija revizije Park muzej na Topolici u Baru, Opština Bar pokrenula je postupak revizije Spomenika prirode Park muzej na Topolici u Baru i Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju revizije i predala Opštini na dalje postupanje.

- Studija revizije Đalovića klisura

Opština Bijelo Polje pokrenula je postupak revizije Spomenika prirode Đalovića klisura, Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju revizije i predala Opštini na dalje postupanje.

- Studija revizije za zaštićeno područje spomenik prirode "Lipska pećina" u Prijestonici Cetinje;

Opština Cetinje pokrenula je postupak revizije Spomenika prirode Lipska pećina, Agencija za zaštitu životne sredine privodi kraju izradu Studiju revizije.

3. Studije zaštite

Tokom 2022. godine Agencija za zaštitu životne sredine je realizovala terenska istraživanja za izradu sledećih studija zaštite:

- Nacrt Studije zaštite za rijeku Mrtvicu sa okolinom

Opština Kolašin pokrenula je inicijativu za izradu Studije zaštite Rijeka Mrtvica sa okolinom, i Agencija za zaštitu životne sredine završila je terenska istraživanja za izradu Studije, i u toku je finalizacija Studije koju će u prvom kvartalu ove godine biti predana Opštini Kolašin.

- Nacrt Studije zaštite za Veliki gradski park u Pljevljima

Opština Pljevlja pokrenula je inicijativu za izradu Studije zaštite Velikog gradskog parka u Pljevljima, i Agencija za zaštitu životne sredine završila je Studiju zaštite i predala Opštini Pljevlja na dalje postupanje.

4. Postupak preventivne zaštite Valdanosa i Maslinade u Ulcinju

Opština Bar pokrenula je postupak revizije Spomenika prirode Park muzej na Topolici u Baru i Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studiju revizije i predala Opštini na dalje postupanje. Na zahtjev Opštine Ulcinj, a koja je podržala inicijativu Društva “Martin Šnajder Jakobi” i “Mogula”, Agencija za zaštitu životne sredine shodno članu 37 Zakona o zaštiti prirode pokrenula je postupak preventivne zaštite Valdanosa i Maslinade u Ulcinju.

5. Koordinacija istraživanja u svrhu prikupljanja podataka za Natura 2000 staništa i vrste, uključujući ptice u Crnoj Gori

Shodno Zakonu o zaštiti prirode (Sl. list Crne Gore 54/16, 18/19) u nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine je da sa drugim stručnim i naučnim institucijama prikuplja podatke za uspostavljanje ekološke mreže Natura 2000. Ekološka mreža Natura 2000 je preduslov pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.

Tokom 2022. godine nastavljen je rad po pitanju sakupljanja podataka uz podršku državnog budžeta i projekta EUIF “Doprinos uspostavljanja Naturo 2000 u Crnoj Gori”. Terenskom radu stručnjaka za staništa predhodila je obuka održana 21.04.2022.god. koja se sastojala iz kancelarijskog i terenskog dana. Na istoj je usaglašen plan rada u 2022. god. i odabrane su lokacije za rad. Stoga kartiranje stanišnih tipova i vrsta trajalo je u periodu maj-novembar 2022. godine i ukupno je kartirano oko 12% teritorije Crne Gore.

Stručnjaci za ptice su takođe realizovali intezivan terenski rad tokom 2022. godine i kartirali su dodatnih 1% teritorije Crne Gore, a posebno je značajno da su istraživane vrste za koje do sada nije bilo podataka.

II) OSTALE AKTIVNOSTI

- Učešće na sledećim konferencijama i radionicama: Svjetska prirodna baština; – Mobilizacija baza podataka Emerald mreže na Zapadnom Balkanu; - Značaj uspostavljanja nacionalne mreže (EMERALD) zaštićenih područja u državama kandidatkinjama za pristup Evropskoj Uniji; - Uspostavljanje Natura 2000 ekološke mreže u Crnoj Gori; - IUCN-ova radionica obuke za pripremu crvenih Lista; - Stručna misija TAIEX-a za transpoziciju Uredbe EU-a o Protokolu iz Nagoye.
- Smjernice i uslovi zaštite prirode za Program gazdovanja šumama;
- Webinar i EEA & Eionet Tematska radna grupa o šumama;
- Učešće u radnoj grupi za izradu izmjena i dopuna Zakona o zaštiti prirode;

- Davanje mišljenja za Izradu planova i programa, (PUP, DUP, programa privremenih objekata) na osnovu člana 18 Zakona o zaštiti prirode (Sl. Crne Gore 54/16, 18/19)
- Davanje mišljenja na Planove upravljanja za Nacionalne parkove.
- Radionice na temu "Nacionalni okvirni plan za razvoj mreže integrisanih obalnih i morskih zaštićenih područja",
- Izdavanje Akata o uslovima i smjernicama zaštite prirode
- Davanje stručnih mišljenja prema Sektoru za dozvole za radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima na osnovu člana 40 Zakona o zaštiti prirode (Sl. Crne Gore 54/16, 18/19)
- Davanje mišljenja na Nacrt planskih dokumenata na osnovu člana 28 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl. List Crne Gode br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19 i 82/20) Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
- Davanje stručnih mišljenja za izdavanje dozvole za sakupljanje, korišćenje i promet nezaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva shodno članu 73 Zakona o zaštiti prirode i Pravilniku o bližem načinu sakupljanja korišćenja i prometa nezaštićenih vrsta biljaka i gljiva
- Davanje mišljenja za izdavanje dozvola za naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva
- Kontinuirana komunikacija sa zainteresovanim stranama - medijima za stanje životne sredine

Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti

I) PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

UPRAVNI POSTUPAK

U 2022. godini, Agencija za zaštitu životne sredine - Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti je sproveo **1 378 upravna postupaka** kao i **477 drugih procedura koje su propisane zakonima**.

Na osnovu **Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu** ("Sl list CG", broj 075/18), Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("Sl list RCG", br. 020/07, „Sl list CG", br. 047/13, 053/14, 037/19) i Pravilnika donijetih u skladu sa ovim Zakonom, završeno je ukupno 66 postupka procjene uticaja, od čega je: izdata 31 ekološka saglasnost na elaborat procjene uticaja; donijeto: 21 rješenje da nije potrebna izrada elaborata; 1 rješenje o potrebi izrade elaborata, 3 rješenja o obustavi postupka; 5 rješenja o odbijanju zahtjeva, 5 predmeta su prosljeđena na nadležnost.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu** ("Sl list RCG", br. 080/05, "Sl list CG", br. 073/10, 040/11, 059/11, 052/16) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija za zaštitu životne sredine izdala je 1 saglasnost na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

Shodno **Zakonu o industrijskim emisijama** ("Sl. list CG", br. 017/19) Agencija je u toku 2022. godine primila 3 zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole, realizovala 2 zahtjeva iz ranijeg perioda za reviziju integrisane dozvole, dok je u procesu jedan (1) predmet za reviziju integrisane dozvole, i jedan (1) predmet za prestanak važenja integrisane dozvole. Oba predmeta su iz ranijeg perioda.

Shodno **Zakonu o životnoj sredini** („Sl. list CG“, br. 52/16, 073/19) Agencija je donijela: jedno (1) Rješenje o izdavanju saglasnosti na Izvještaj o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa za Seveso postrojenje, tri (3) Rješenja o odbijanju zahtjeva za izdavanje saglasnosti na Izvještaj o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa za Seveso postrojenje i u proceduri je jedan (1) predmet iz ranijeg perioda za izdavanje saglasnosti na Izvještaj o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa za Seveso postrojenje.

Na osnovu **Zakona o upravljanju otpadom** ("Sl. list Crne Gore", br. 64/11, 39/16) i podzakonskih akata u toku 2022. godine Agencija za zaštitu životne sredine je sproveda ukupno 321 upravnih postupaka, od čega je izdato: 10 rješenja za preradu otpada, 152 dozvole za tranzit i uvoz neopasnog otpada, 5 rješenja za upis preduzeća u registar sakupljača, odnosno prevoznika otpada, 12 rješenja za upis preduzeća u registar trgovaca, 10 rješenja za upis preduzeća u registar izvoznika neopasnog otpada, 1 rješenje za upis preduzeća u registar prevoznika otpada, 59 saglasnosti na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada, 63 rješenja o odbijanju zahtjeva, 8 dozvola za izvoz opasnog otpada i 1 rješenje o odbijanju zahtjeva za izvoz opasnog otpada.

Na osnovu **Zakona o zaštiti vazduha** ("Sl. list CG", br. 25/10, 40/11, 43/15, 073/19) Agenciji za zaštitu životne sredine nije podniet nijedan zahtjev.

Na osnovu **Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena** ("Sl. list CG", broj 073/19) Agencija za zaštitu životne sredine sproveda je 22 upravna postupka, od čega je izdato: 16 dozvola za uvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternativnih supstanci, 1 dozvola za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili popravke kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance, 2 rješenja za utvrđivanje kvote za uvoz HCFC 22 u 2023. godini i 3 rješenja o izdavanju dozvole za emisiju gasova sa efektom staklene bašte.

Na osnovu **Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini** ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 28/12, 01/14, 2/18) Agenciji za zaštitu životne sredine nije podniet nijedan zahtjev.

Na osnovu **Zakona o zaštiti prirode** ("Sl. list CG", br. 54/16) i **Zakona o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore** (" Sl. List SRJ", br. 11/01) sprovedeno je ukupno 192 upravna postupka, od čega je izdato: 15 uvoznih CITES dozvola, 2 re-eksportnih CITES dozvola, 1 CITES dozvola za putujuće izložbe, 24 dozvole za uvoz i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja, 23 dozvole za sakupljanje i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja, 58 rješenja za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru, 7 rješenja kojim se ne dozvoljava obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru, 7 dozvola za speleološka istraživanja; 26 dozvola za obavljanje naučno obrazovnih istraživanja na zaštićenim prirodnim dobrima; 27

uslova i smjernica zaštite prirode za izrade strategija, prostornih planova, planova postavljanja objekata privremenog karaktera, planova i programa upravljanja i korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam i drugim djelatnostima koje mogu imati uticaja na prirodu), strateških planova razvoja i programa; 2 dozvole za unos stranih ili invazivnih vrsta.

Shodno Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 27/14 i 55/16), Agencija za zaštitu životne sredine je donijela: 3 rješenja kojim se utvrdilo nastanak štete/oštećenja u životnoj sredini i jedno (1) rješenje kojim se odbija zahtjev za pokretanje postupka jer je utvrđeno da nije nastala šteta u životnoj sredini radom operatera. U 2022. godini na 2 postupka utvrđivanja štete u životnoj sredini je uložena žalba na rješenje i prosljeđena su na odlučivanje Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i čeka se odluka drugostepenog organa.

Shodno **Zakonu o hidrografskoj djelatnosti** („Sl.list CG“, br.21/10, 40/11, 30/12) Agencija za zaštitu životne sredine je donijela 1 rješenje kojim se dozvoljava obavljanje hidrografskih djelatnosti.

Shodno odredbama **Zakona o hemikalijama** („Sl.list CG“, br. 51/17) Agencija za zaštitu životne sredine u 2022. godini sprovela je ukupno 493 postupka, od kojih je izdato: 434 dozvola za slobodan promet (uvoz) opasnih hemikalija (311 dozvola za uvoz hemikalija, 110 dozvola za uvoz ulja i maziva, dok je 13 zahtjeva odbijeno kao neuredan podnesak) i 59 PIC saglasnosti (Postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja).

Na osnovu **Zakona o biocidnim proizvodima** („Sl.list CG“, br. 54/16) Agencija za zaštitu životne sredine je sprovela ukupno 272 zahtjeva, od kojih je izdato: 242 rješenja o upisu u Privremenu listu biocidnih proizvoda, 13 rješenja za obavljanje djelatnosti prometa, upotrebe i skladištenja biocida, dok je 17 zahtjeva odbijeno.

OSTALE PROCEDURE PROPISANE ZAKONIMA

Na osnovu **Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu** ("Sl list CG", broj 075/18) i Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("Sl list RCG", br. 020/07, „Sl list CG", br. 047/13, 053/14, 037/19) donijeto je 402 mišljenja na urbanističko tehničke uslove.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu** ("Sl list RCG", br. 080/05, "Sl list CG", br. 073/10, 040/11, 059/11, 052/16) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija je izdala: 13 mišljenja o nepreduzimanju izrade stateške procjene uticaja na životnu sredinu.

U skladu sa **Zakonom o zaštiti prirode** ("Sl. list CG", br. 54/16) i **Zakonom o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore** (" Sl. list SRJ", br. 11/01) izdato je 17 mišljenja o potrebi izdavanja CITES dozvola i svih/ostalih dozvola shodno Zakonu o zaštiti prirode.

U skladu sa **Zakonom o hemikalijama** („Sl.list CG“, br. 51/17) 31 preduzeće je upisano u nacionalni Registar hemikalija i izdato je 14 mišljenja o potrebi izdavanja rješenja za slobodan promet opasnih hemikalija.

II) OSTALE AKTIVNOSTI

U toku 2022. godine Agencija za zaštitu životne sredine je implementirala sledeće aktivnosti:

- Kao dio aktivnosti u okviru **Projekta "Plan eliminacije HCFC supstanci"**:
 - organizovana je: obuka za ekološku i tržišnu inspekciju, obuka carinskih službenika na 4 carinarnice (Podgorica, Bar, Bijelo Polje i Kotor), u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore organizovan je okrugli sto na temu "Implementacija propisa u oblasti zaštite ozonskog omotača", kao i Ekološke radionice.
 - pripremljeni su: Priručnik za obuku carinskih službenika; Brošure „Informacija za servisere rashladnih i klima uređaja i preduzeća koja rade sa opremom koja sadrži rashladne fluide,, i „Informacija za uvoznike i izvoznike rashladnih fluida i proizvoda i opreme koji ih sadrže"; Sinhronizacija animiranog kratkog filma „Reset Earth“, i drugi promotivni materijali.
 - urađena baza podataka (softver) koji sadrži podatke o evidenciji opreme, vlasnicima opreme, servisnim preduzećima, uvozima/izvozima supstanci i proizvoda, i dr. U cilju punjenja softvera sa neohodnim podacima, a shodno Uredbi o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i alternativnim supstancama ("Sl. list CG, br. 079/21), kojom su pitanja evidencije i izveštavanja definisana, poslali su dopisi i mailovi, u vezi sa dostavljanjem izveštaja, prijava, i dr.: operaterima proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač i alternativne supstance (hoteli, banke, benzinske pumpe, domovi zdravlja, bolnice itd); uvoznicima / izvoznicima opreme proizvoda; uvoznicima/ izvoznicima supstanci; ovlašćenim pravnim licima za obavljanje djelatnosti.
Unošenje podataka u softver se vrši kontinuirano.
- Podaci dobijeni u okviru baze podataka korišće se za pripremu **Plana za Implementaciju Kigali Amandmana** (Plana za smanjenje potrošnje HFC sustanci). Isto tako, u cilju pripreme Plana, poslali su upitnici proizvođačima HFC rashladne i klima opreme, u cilju analize i definisanja potencijanih projekta zamjene proizvodnje sa HFC supstanci na supstance sa nižim GWP potencijalom. Plan će biti pripremljen u saradnji sa UNIDoom, u skladu sa "Uputstvom za pripremu ovih Planova" odobrenim od strane ExComa Multilateralnog fonda za implementaciju Montrealskog protokola, i upućen na dalje postupanje i usvajanje do kraja 2023. god.
- U okviru **Projekta institucionalno jačanje za implementaciju Montrealskog protokola** povodom 16. septembra Međunarodnog dana zaštite ozonskog omotača, Agencija za zaštitu životne sredine je učestvovala na 4. Stručnom skupu sa međunarodnim učešćem iz oblasti klimatizacije, grijanja i hlađenja (15-16. septembar 2022. godine), koji je organizovala Inženjerska komora Crne Gore/Strukovna komora Mašinskih inženjera.
- Prijavljena dva projekta preko Bazelske konvencije:
 - Podizanje svijesti o ekološki prihvatljivom upravljanju plasitičnim otpadom u Crnoj Gori

Jačanje sistema upravljanje plastičnim otpadom u Crnoj Gori

- U cilju sprovođenja CITES Konvencije Agencija za zaštitu životne sredine je organizovala obuku za carinske službenike, graničnu policiju i službenicima Prirodnjačkog muzeja.
- "Akcija spašavanja mladunčeta lava" kao dio akcije spašavanja mladunčeta lava Agencija za zaštitu životne sredine je obezbijedila minimalne uslove za njegov privremeni boravak, a u cilju trajnog zbrinjavanja potpisan je Memorandum o razumijevanju sa internacionalnom organizacijom Four Paws kojim je obezbijedeno trajno zbrinjavanje mladunčetu lava u licenciranom prihvatilištu Felida Big Cats Sanctuary u Holandiji.
- U cilju unapređenja rada **Nacionalnog help-deska** i efikasnijeg rada na poslovima upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima, u saradnji sa Univerzitetom Crne Gore (Metalurško-tehnološki fakultet) i Ministarstvom ekologije, prostornog planiranja i urbanizma pripremljeni su:
 - 3 flajera: „**Pazi šta kupuješ!**“, „**Živa u kući bezbjedno rukovanje**“ i „**Šta je VOC?**“ i
 - 3 brošure: „**Za bezbjednu dječiju igru (ftalati u igračkama)**“, „**Da rastemo zdravo u svijetu hemikalija**“ i „**Da bezbjedno plaćamo račune (Bisfenol A u termalnom papiru)**“ koji se mogu naći na sajtu Agencije, dio help-desk, link: <https://epa.org.me/help-desk/>.

U toku 2022. god. stiglo je 14 pitanja na e-mail adresu help-desk@epa.org.me na koja je odgovoreno u najkraćem vremenskom periodu.

- U okviru aktivnosti na Projektu „Unapređenje registra ispuštanja i prenosa zagađivača (PRTR) u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji“, u novembru 2022. godine urađen je finalni Projektni zadatak za izradu Registra ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR).
- U skladu sa obavezama prema Konvencijama i Protokolima Agencija je dostavila :
 - shodno Montrealskom protokolu: Sekretarijatu za Ozon godišnji izvještaj o potrošnji supstanci koje oštećuju ozonski omotač; Multilateralnom fondu za implementaciju Montrealskog protokola godišnji izvještaj o napretku implementacije Montrealskog protokola i Plana eliminacije HCFC supstanci i UNIDO-u godišnji izvještaj o implemenatciji Plana eliminacije HCFC supstanci i Projekta institucionalno jačanje.
 - Shodno CITES konvenciji: Sekretarijatu Konvencije dostavljeni godišnji izvještaji,
 - Shodno Bazelskoj konvenciji: Sekretarijatu Konvencije dostavljen godišnji izvještaji.
- Učešće u radnim grupama/inicijative:
 - podnijete inicijative za izmjenu: Zakona o životnoj sredini, Zakona o industrijskim emisijama, Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini i Pravilnika o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine; Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja, Inicijativa za izradu liste invazivnih

stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Crnoj Gori i/ ili Evropskoj uniji shodno Zakonu o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva.

- učešće u radnim grupama za izradu: Nacrta Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena, Izmjena i dopuna Zakona o biocidnim proizvodima, Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti životne sredine, Strategije upravljanja hemikalijama 2023-2026. godina sa Akcionim planom, Nacionalne Strategije cirkularne tranzicije do 2030. s Akcionim planom 2023-2024. godinu;
- davanje mišljenja na: Zakon o biocidnim proizvodima, Predlog pravilnika o načinu uništavanja droga i vođenja evidencije o oduzetim i uništenim drogama, Predlog izmjena Pravilnika o bližim uslovima držanja i uzgoja zaštićenih vrsta životinja, Predlog pravilnika o dopunama Pravilnika o sadržaju bezbjednosnog lista o hemikalijama, Pravilnik o dopunama Pravilnika o listi supstanci koje izazivaju visoku zabrinutost, Predlog pravilnika o dopuni Pravilnika o listi opasnih hemikalija i proizvoda čiji je izvoz zabranjen, Predlog pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližem sadržaju dosijea i registra hemikalija, Predlog Uredbe o izmjenama Uredbe o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu.
 - Učešće na konferencijama, radionicama i sastancima

U 2022. godini Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti učestvovao je na konferencijama, radionicama i sastancima iz djelokruga sektora (lokalnim, međunarodnim kao i on line sastancima):

- Konferencija zemalja potpisnica CITES Konvencije, 13-28. novembar, Panama;
- "TAIEX studijska posjeta" 2-3. mart 2022. godine, Zagreb, Hrvatska;
- Radionica „Zapaljivi rashladni fluidi“, 1. april, 2022., Beograd, Srbija;
- Daikin ekspertski sastanak“, 27-28. april 2022., Beč, Austrija;
- 44-ti sastanak Otvorene radne grupe i Peti vanredni sastanak zemalja članica Montrealskog protokola, 11-16. jul 2022. godine, Bangkok, Tajland;
- 4. Stručni skup sa međunarodnim učešćem iz oblasti klimatizacije, grijanja i hlađenja, 15-16. septembar 2022. godine, Podgorica, Crna Gora;
- Regionalni sastanak zemalja Centralne i Istočne Evrope „Češka iskustva u implementaciji Montrealskog Protokola i pripremi Plana implementacije Kigali amandmana“ 20-22. septembar 2022., Prag/Heb, Češka;
- Obuka za uspostavljanje baze podataka (sistema evidencije proizvoda i opreme koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač i alternativne supstance), 21-23. novembar 2022., Skoplje, Makedonija;
- „Međunarodni kongres klimatizacije, grijanja hlađenja“, 30. novembar-2. decembar 2022., Beograd, Srbija;
- On line sastanci u organizaciji UNEP/Ozone action:
 - „ECA sastanak o najvažnijim aktivnostima i izazovima u zemlji u implementaciji Montrealskog protokola/Prezentovane aktivnosti u Crnoj Gori“, 19. januar 2022.;
 - „Iskustva Češke Republike u obukama i sertifikaciji u sektoru hlađenja, klimatizacije, zaštite od požara, visokonaponskim prekidačima (SF6) i upravljanju rashladnim sredstvom“, 16. februar 2022.;
 - „Energetska efikasnost u kontekstu Kigali Amandmana“, 16. mart 2022.;

- "IEC sigurnosni standardi" 29. mart 2022.;
- 12. Sastanak open-ending radne grupe Bazelske konvencije, 4-6. april 2022., Kenia, Nairobi;
- "Sertifikacija serviseri i servisnih preduzeća u oblasti rashladnih i klima uređaja", 13. april 2022.;
- Regionalni pripremni sastanak potpisnica Bazelske, Roterdamske i Stokholmske Konvencije, 9-11. maj 2022., Češka Republika;
- „Prikupljanje podataka i utvrđivanje kvote za HFC supstance“ ,15. jun 2022.;
- "Alternativne tehnologije u sektoru hlađenja i klimatizacije", 16. novembar 2022.;
- TAIEX radionica Raising awareness and familiarizing operators with the risks of handling products containing PFOS (ETT 80981), 19. januar 2022.;
- online radionica na temu Hazard training, u organizaciji Evropske agencije za hemikalije, ECHA, 31. januar 2022.;
- Sastanak u vezi sa Memorandumom o saradnji sa Univerzitetom Crne Gore 17. januar 2022.;
- Obuka "Upravni postupak" u prostorijama Uprave za kadrove, 28. januar 2022.;
- Predavanje o POP's hemikalijama – Udruženje mladih ekologa Nikšić, 08. mart 2022.;
- Radionica uvođenju faktora procjene smješa (MAF) u REACH, radi procjene hemijske bezbjednosti supstanci, 28. april 2022.;
- Radionica New developments and regulatory applications of the OECD QSAR Toolbox, 29. april 2022.;
- Online radionica - Invitation to the REACH, CLP and BPR, 17-19. maj 2022.;
- Radionica Zero Pollution Monitoring and Outlook and integrated nutrient 24 – 25. maj 2022.;
- IPA III sastanak o planiranju aktivnosti, kao i Helsinški hemijski forum, ECHA, Helsinki, Finska 7 - 9. jun 2022.;
- „Zasjedanje zemalja potpisnica Bazelske, Roterdamske i Stokholmske konvencije (COP), Ženeva, Švajcarska, 6 - 17. jun 2022.;
- EIONET pre-summer inception webinar, 20. jun 2022.;
- Industry Cluster meeting, OPCW, 04. jul 2022.;
- Obuka za IUCLID (International Uniform Chemical Information Database) 20. septembar 2022.;
- IPA training on QSAR Toolbox, 13. oktobar 2022.;
- HelpNet steering group meeting - jačanje kapaciteta za unapređenje Nacionalnog help-deska, ECHA – Helsinki, Finska, 25 - 27. oktobar 2022.;
- Sastanak radne grupe na izradi Strategije upravljanja hemikalijama 2023-2026. godina sa Akcionim planom, 14. novembar 2022.;
- Video konferencija REACH, u organizaciji ECHA, 16. novembar 2022.;
- Okrugli sto povodom realizacije projekta "Skadarsko jezero bez zagađenja hemikalijama", 25. novembar 2022.;
- Sastanak EIONET mreže Evropske Agencije za životnu sredinu, 01. decembar 2022.;
- BOSIET OPITO – obnova licence preko Uprave za ugljovodonike;
- IEMA FCEM - unapređivanja stečenih znanja i vještina iz oblasti životne sredine Uprave za ugljovodonike;
- Jadran 22 – učestvovanje u vježbi spremnost državnih organa za djelovanje u akcidentnim situacijama na otvorenom moru;
- NEBOSH HSE - unapređivanja stečenih znanja i vještina iz oblasti životne sredine, sigurnosti i bezbjednosti preko Uprave za ugljovodonike;
- BASIC RESPONDER TRAINING – obuka za upravljanje i reagovanje u slučaju ugroženosti divljih životinja Crne Gore preko Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma;
- Felida u Holandiji – studijska posjeta prihvatilišnog centra za velike mačke;

- PNDA – obuka za trenere za predstavnike Vlade Crne Gore - licenciranje u Trenera - učestvovanje.
- Obuka za platforme – Dubai.

Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini

I) PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

Po pitanju podrške za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini realizovane su aktivnosti na:

1. prikupljanju, obradi, validiranju podataka i prilagođavanju formata podataka o kvalitetu vazduha, voda i zaštićenih područja u cilju izrade izvještaja i ispunjavanju obaveze Crne Gore prema EEA na godišnjem nivou;
2. Dostavljanju redovnih trogodišnjih izvještaja o primjeni Sporazuma o zaštiti kitova Cetacea u Crnom moru, Sredozemnom moru i susjednom atlantskom području - Accobams u Crnoj Gori
3. Dostavljanju redovnih dvogodišnjih izvještaja za Protokol o posebno zaštićenim područjima i biodiverzitetu Mediterana (SPA BD) u okviru primjene Barselonske Konvencije

Pored navedenog realizovano je i:

1. prisustvo događajima: Konferenciji „Značaj slobode medija za poglavlje 27 i proces evropskih integracija“, „Dječijem proljećnom vikendu“ u okviru kojeg su organizovane edukativne radionice na temu zaštite prirode i očuvanja životne sredine; sastanku na temu *e-mobilnost u Crnoj Gori*, u organizaciji Fondacije za promovisanje nauke „Prona“ iz Podgorice; okruglom stolu na temu: „Odnosi sa medijima“, u organizaciji Privredne komore Crne Gore; obuci na temu: „Kreativnost kao način rješavanja poslovnih problema – Kako se prave i prodaju ideje“, u organizaciji Privredne komore Crne Gore; tradicionalnoj sportsko-ekološkoj manifestaciji „Matirajmo otpad“ u OŠ „Jovan Tomašević“ u Virpazaru; Devetom sastanku Radne grupe strana potpisnica Protokola o PRTR-u koji se održao krajem novembra u Ženevi; prezentaciji kompanije Marex technology; radionici: „Cirkularna ekonomija - kako poslovati po principima cirkularne ekonomije“, u organizaciji Sekretarijata Savjeta za konkurentnost; prezentaciji na temu: „Izrada GIS modela za kartiranje hazarda od šumskog požara korišćenjem otvorenih geoprostornih podataka“; okruglom stolu na temu „*Ekonomsko – energetska održivost Crne Gore*“, održanom na Ekonomskom fakultetu u Podgorici; prezentaciji u OŠ „Vladislav Rajko Korać“ u Štitarima, opština Berane; radionici povodom formiranja ICT mreže službenika javne uprave itd.
2. Učešće u akcijama u okviru projekta „Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru“. Projekat je pokrenula Agencija za zaštitu životne sredine povodom obilježavanja 30 godina ekološke države. Akcijom je obuhvaćeno ozelenjavanje površina, uređenje unutrašnjih

prostorija bolnica i niz akcija edukacije, dobrovoljnog davalaštva krvi i promocije vakcinacije protiv korona virusa i sl.; Organizacija i učešće u brojnim ekološkim akcijama, od kojih izdvajamo: učešće u akciji čišćenja Solanskog kanala u Ulcinju; učešće u organizaciji akcije: "Plastikom po začinsko ili ukrasno bilje"; učešće u organizaciji ekološke akcije čišćenja u Ulcinju;

3. Potpisan Memorandum o poslovnoj saradnji sa Studentskim parlamentom Univerziteta Crne Gore;
4. Zbog potrebe privremenog zbrinjavanja divljih životinja (ptica, vodozemaca, gmizavaca, sisara i sl.) koje se mogu naći u prirodi usled ranjavanja, napuštanja mladunaca, ubijanja roditeljskog para ili jednog od roditelja kao i zbog potrebe oduzimanja divljih životinja koje se drže u zatočeništvu u uslovima koji nisu u skladu sa zakonskom regulativom u Crnoj Gori, ukazala se potreba izgradnje privremenog prihvatilišta u Crnoj Gori odnosno bokseva za privremeni smjestaj životinja. S tim u vezi, obratili smo se Glavnom gradu u cilju pronalaženja rešenja. Nakon pregovora sa Glavnim gradom oko lokacije, od Sekretarijata za komunalne poslove dobili smo UT uslove i urađen je Glavni projekat. Agencija za zaštitu životne sredine je izradila tehničku dokumentaciju Idejnog projekta i od Glavnog grada smo dobili parcelu od 10000m². Očekuje se realizacija pomenutog u 2023. godini.
5. Organizacija velike akcije čišćenja magistralnog puta DG, NK, ŠA, ŽB povodom 20. septembra - Dana životne sredine. U vezi sa tim pozvani svi štampani i elektronski mediji, ministarstva i organi uprave. Komunikacija sa navedenima, uključujući Vojsku Crne Gore čiji su pripadnici učestvovali u akciji, kao i koordinacija na terenu.
6. Po saznanju o krijumčarenju i držanju u zatočeništvu divljih vrsta (mladunče lava): organizacija potrage, privremeno zbrinjavanje do nalaženja trajnog rješenja i obavještanje javnosti o istom;
7. Rad na promociji knjige "Crna Gora od planina do mora – pejzaž i biodiverzitet" – izlaganje na više lokacija;
8. Priprema Plana edukativnih aktivnosti Agencije za 2022. godinu;
9. Promotivne aktivnosti vezano za objavljivanje publikacije "Crvena lista ptica Crne Gore";
10. Koordinacija saradnje na Projektu: Mislimo, djelujmo i inspirišimo svoju okolinu za održivi razvoj koji je realizovalo NVO udruženje za očuvanje prirode i promociju turizma Morakovo iz Nikšića i NVO Demokratske evropske inicijative, iz Danilovgrada;
11. Učešće u organizaciji Izložbe fotografija prirode Crne Gore posvećene obilježavanju 5. juna, Svjetskog dana zaštite životne sredine;
12. Prikupljanje podataka (Katastara lovišta) od korisnika lovišta u Crnoj Gori;

13. Tokom cijele godine kontinuirano su vršeni sledeći poslovi:

- Administracija svih zvaničnih sajtova Agencije, održavanje sistema, objavljivanje novih sadržaja, backup (epa.org.me, VAZDUH, POLEN). Svakodnevno, vikendom, tokom odmora.
- Održavanje servera u REK sobi i održavanje sistema ulaz-izlaz;
- Administracija mail servera;
- Svakodnevni zadaci koji se tiču vođenja Informacionog sistema iz oblasti zaštite životne sredine, baze podataka za zaštićena područja, baze podataka za Naturu 2000, baze

podataka za morski ekosistem, ažuriranje web sajtova Agencije, odgovaranje na upite i zahtjeve zaposlenih u Agenciji u vezi sa popravkom, održavanjem i korišćenjem hardvera i softvera, staranje o korišćenju računara i mreže, instalacije operativnih sistema i alata na novim računarima;

- Održavanje mrežne infrastrukture u Agenciji i udaljenim lokacijama;
 - Instalacija novih radnih stanica;
 - Administracija na stranici eUprava;
 - Nakon Cyber napada na državnu internetsku mrežu uspostavljanje paralelne računarske mreže na wifi-ju, konfiguracija mrežnih podešavanja i mrežnih uređaja na istu; Brzo osposobljavanje Firewall-a nakon napada; Rekonfiguracija mrežnih uređaja na novonastalo stanje (po uputstvima Ministarstva javne uprave blokiranje svih dosadašnjih VPN kanala); Po uputstvima MJU definisanje novih procedura u mreži kao što su: Backup svih podataka, reinstalacija svih računara, učlanjivanje u domen sa novim polisama i politikama, kao i povratak podataka;
- Takođe i realizacija seta mjera koji se odnose na server i informacione sisteme na njima.
- Objavljivanje putnih naloga i Analitičkih kartica na sajtu Agencije (obaveza u periodu od dva mjeseca pred i jedan mjesec nakon održavanja lokalnih izbora);
 - Aktivno učešće na radionicama za umrežavanje s potencijalnim partnerima (u okviru Interreg poziva, sa Privrednom Komorom), učešće u sastavljanju concept note-a za Interreg; priprema i slanje projektne aplikacije u kojima je Agencija bila pridruženi partner (Interreg-CBC sa Bosnom, Albanijom); sastavljanje spiska projektnih ideja službenika Agencije s najbitnijim informacijama; predlaganje projektnih ideja za Eko fond i druge izvore finansiranja; komunikacija s potencijalnim partnerima iz Albanije, Kosova i regiona za javljanje na pozive iz EU fondova;
 - Priprema i ažuriranje zvanične dokumentacije Agencije za zaštitu životne sredine na SEDIA portal (portalu EU za tendere i finansiranje);
 - Vođenje kompletne evidencije za projekte;
 - Praćenje poziva za dodjelu sredstava za projekte u životnoj sredini i javljanje na odgovarajuće pozive,
 - Organizacija događaja i aktivnosti koji doprinose vidljivosti projekata i donatora (konferencije vezano za implementacije projekata, priprema tekstova za objavu na sajtu i društvenim mrežama i sl.),
 - Izrada projektnih ideja na engleskom i crnogorskom jeziku;
 - Kontinuirana komunikacija s Kancelarijom za evropske integracije, CFCU, Delegacijom EU, predstavništvom ERASMUS+ u CG i drugim institucijama od značaja za sprovođenje gore navedenih projekata;
 - Komunikacija u odnosu na realizaciju obuka zaposlenih (kursevi engleskog jezika);
 - Ažuriranje Modula nacionalnih zaštićenih područja sa geoprostornom funkcionalnošću koji je dio Informacionog sistema za zaštitu prirode u Crnoj Gori;
 - Ažuriranje baze podataka izdatih dozvola sa objavljivanjem izvještaja izdatih dozvola na sajtu Agencije;
 - Kontinuirana saradnja i distribucija informacija i saopštenja za javnost Agencije za zaštitu životne sredine medijima;
 - Kontinuirano dostavljanje informacija za društvene mreže;

- Kontinuirana komunikacija sa građanima i NVO, koji se Agenciji obraćaju za saradnju i rješavanje ekoloških problema;
- Vođenje evidencije o članovima volonterskog kluba Agencije;
- Distribucija javnih poziva Mreži ekoloških NVO;
- Organizacija sastanaka sa NVO sektorom;
- Organizacija ekoloških časova u crnogorskim osnovnim i srednjim školama; Organizovano je deset posjeta školama širom Crne Gore;
- Priprema saopštenja za javnost povodom aktuelne situacije vezane za kvalitet vazduha u Crnoj Gori;
- Kontinuirana komunikacija sa Upravom za inspeksijske poslove Crne Gore (Odsjek za inspekciju šumarstva, lovstva i zaštite bilja i Ekološka inspekcija);
- Kontinuirana komunikacija sa obavezniciima dostavljanja podataka za katastrofe lovišta.

II) UČEŠĆE U REALIZACIJI PROJEKATA

1. Projekat MEP&M (Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management); (početak januar 2021, kontinuirano tokom godine)

Projekat pod nazivom „*Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management (MEP&M)*“ realizuje se u periodu od 15.01.2021. do 14.01.2024. godine, i vrijedan je 845.188,00 €. Rezultat Projekta će biti prvi master program u Crnoj Gori i šire koji će biti izrađen na engleskom jeziku, a baviće se pitanjem plave ekonomije, odnosno zaštitom i upravljanjem morske životne sredine. Projektom je planirano sljedeće: izrada GAP analize (završeno) i Uputstva za razvoj zajedničkog master programa na engleskom jeziku (završeno), kao i definisanje novih nastavnih metodologija za učenje na daljinu (tokom trajanja projekta); priprema i izrada kurikuluma i drugog nastavnog materijala za zajednički master program (završeno); organizovanje obuka namijenjenih nastavnom osoblju u vezi učenja na daljinu (djelimično završeno; tokom trajanja projekta); akreditacija master programa (započeto, predat zahtjev); nabavka savremene opreme za e-learning (započeto, donijeta odluka o izboru najpovoljnije ponude). Do sada su obavljane aktivnosti na svim radnim paketima, a Agencija, kao partner, dala je doprinos učešćem u aktivnostima svih radnih paketa, a posebno: WP1 – najnovije informacije o zaštiti i upravljanju morskom životnom sredinom; WP4 – kontrola kvaliteta i monitoring; WP5 – širenje i eksploatacija rezultata projekta i WP6 - upravljanje projektom. Ostale aktivnosti obuhvataju: rad na diseminaciji u okviru projekta MEP&M (priprema tekstova koji su objavljeni na sajtu Agencije vezano za ovaj projekat), priprema ostale dokumentacije za potrebe izvještavanja na MEP&M projektu, online učešće na sastanku upravnog odbora MEP&M projekta, održanog 4. oktobra u Nici, finalizacija finansijskog dijela izvještaja na ERASMUS+ MEP&M projektu (3. decembar 2022.).

Pored navedenog otpočeli su projekti **BIODIVERSA plus** gdje je Agencija za zaštitu životne sredine u kontinuiranoj saradnji sa partnerima na projektu oko stručnih pitanja vezanih za prioritete projektnih poziva iz oblasti monitoringa biodiverziteta. Takođe, tokom 2022. godine

ostvareno je uključivanje Agencije kao partnera u projektnom prijedlogu **DELUGE**, pripremljen je projektni prijedlog za **Zero C** u saradnji sa Pomorskim fakultetom u Kotoru, (čeka se odluka EK); – pripremljena su dva projektna prijedloga u okviru programske linije Interreg (**Green Belt** gdje je Agencija punopravni partner, i **MedStrategyFor** – gdje je Agencija pridruženi partner); pripremljen je i nacrt projekta **Unapređenje sistema upravljanja plastičnim otpadom u Crnoj Gori**.

Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja

I) PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

1. Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini

Shodno članu 9 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Službeni list Crne Gore”, broj 56/09), Agencija za zaštitu životne sredine priprema godišnji Predlog programa sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji na predlog Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, usvaja Vlada Crne Gore. Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji se sprovodi od 1999. godine, vrši se radi utvrđivanja prisustva radionuklida u životnoj sredini i procjene nivoa izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju i to u normalnim uslovima, u slučaju sumnje na radijacioni udes i u toku radijacionog udesa.

Monitoring radioaktivnosti životne sredine u Crnoj Gori sprovodi se godišnje i obuhvata ispitivanje: jačine apsorbirane doze gama zračenja u vazduhu, sadržaja radionuklida u vazduhu, čvrstim i tečnim padavinama, rijekama, jezerima i moru, zemljištu, građevinskom materijalu, vodi za piće, životnim namirnicama, stočnoj hrani, nivoa izlaganja jonizujućem zračenju (prevashodno gasu radonu) u boravišnim prostorijama i radnoj sredini.

Agencija za zaštitu životne sredine je u toku 2022. godine definisala Plan programa monitoringa za 2023. godinu.

2. Upravni postupak

U skladu sa **Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti** („Sl. list CG”, broj 56/09), **Zakonom o prevozu opasnih materija** („Sl. list CG”, br. 05/08) i važećim podzakonskim aktima, Agencija za zaštitu životne sredine u 2022. godini izdala je:

- **20** dozvola za obavljanje radijacione djelatnosti - korišćenje izvora jonizujućeg zračenja;
- **50** dozvola za promet (uvoz, izvoz, tranzit) izvora jonizujućeg zračenja i rezervnih dijelova;
- **20** dozvola za prevoz radioaktivnog materijala.

II) SARADNJA SA DRUGIM INSTITUCIJAMA U CRNOJ GORI

- U toku 2022. godine, predstavnik ovog odjeljenja je učestvovao u timu od šest članova koji je pripremao Nacionalnu procjenu sposobnosti upravljanja rizicima (od radioloških i nuklearnih katastrofa);
- Oformljen je JRODOS tim stručnjaka iz raznih institucija koji 24/7 prati stanje radioaktivnosti i spreman je na eventualni odgovor na opasnosti koje mogu da stignu do Crne Gore, uzrokovane prevashodno situacijom u Ukrajini. Predstavnik našeg Odjeljenja je rukovodilac tima;
- Održano je mnoštvo sastanaka sa Upravom za inspeksijske poslove, Centrom za ekotoksikološka ispitivanja i predstavnicima privatne bolnice "Codra" oko izdavanja dozvola potrebnih za rad budućeg Positron Emission Tomography (PET) centra u Podgorici, čime bi se dijagnostičke procedure za rano otkrivanje raka približile po kvalitetu procedurama koje već postoje u regionu.

III) MEĐUNARODNA SARADNJA U 2022. GODINI

Kroz projekat Evropske komisije „**EuropeAid/140203/DH/SER/MULTI Spremnost i reagovanje u vanrednim situacijama u regionu Zapadnog Balkana**” vrijedan 800 000 eura, koji pored Crne Gore uključuje Srbiju, Sjevernu Makedoniju, Albaniju i Bosnu i Hercegovinu, Crna Gora je dobila i instalirala RODOS (Real-time On-line Decision Support system). Ovaj softver služi da kroz modeliranje u slučaju radiološke nesreće imamo realan prikaz u vremenu kretanja vazdušnih masa tzv. radioaktivnih oblaka, procjenu padavina i kontaminacije, kako bi blagovremeno mogle da se donose ispravne odluke.

Službenici ovog odjeljenja su redovno učestvovali u vježbama koje organizuje IEC (Međunarodni centar za vanredne situacije) u okviru Međunarodne agencije za atomsku energiju, a koje imaju za cilj poboljšanje razmjene informacija, reakcije i traženja pomoći u slučaju radijacionih ili nuklearnih akcidenata i incidenata.

Nacionalna kontakt osoba je primila oko **300** mejlova preko platforme Jedinostveni sistem za razmjenu informacija u incidentima i vanrednim situacijama (USIE) i za svaku poruku su sprovedene uspostavljene procedure javljanja, obavještanja kao i interne komunikacije sa zainteresovanim državama.

Preko ITDB (Incident and Trafficking Data Base) Nacionalna kontakt osoba je sprovela **68** postupaka.

Agencija za zaštitu životne sredine je u oktobru primila izvještaje koje dostavljaju zemlje članice za Zajedničku Konvenciju o sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom (Joint Convention on the Safety of Spent Fuel Management and on the Safety of Radioactive Waste Management).

17. i 18. novembra 2022. godine realizovana je zajednička vježba RODOS tima na kojoj su simulirane posledice nesreće ledolomca na nuklearni pogon u danskim teritorijalnim vodama, vršili proračune doza, proračune deponovanja radionuklida u svim elementima životne sredine i pripremili odgovor u skladu sa tim.

Službenik Odjeljenja za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja je član multisektorskog tima i pripremio je predavanja u skladu sa The Final Training Programme for Radiation Protection Officer (Završni program obuke za

službenika za zaštitu od zračenja) za lica koja rade sa izvorima zračenja u dijagnostičkoj radiologiji koja će tokom kurseva na Prirodno-matematičkom fakultetu, narednih godina, držati ovim licima, sve pod pokroviteljstvom Međunarodne agencije za atomsku energiju.

Sa predstavnicima Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, CETI-ja i MUP-a, pripremljen je Treći nacionalni izvještaj o implementaciji obaveza koje proističu iz Konvencije o nuklearnoj sigurnosti.

Razmotrili smo nacionalne izvještaje Njemačke, Pakistana, Singapura i Letonije, u skladu sa pravilima Konvencije, postavili pitanja u skladu sa uspostavljenom praksom.

Učešće u sledećih 8 regionalnih projekata Međunarodne agencije za atomsku energiju (u projektima koji su obježeni zvjezdicom Project Counterpart je predstavnik našeg odjeljenja):

- 1. RER 7014 Unapređivanje monitoringa i procjena zaštite od zračenja u regionu (*Improving Environmental Monitoring and Assessment for Radiation Protection in the Region*);**
 - 2. RER 9153 Poboljšanje regionalnih kapaciteta za kontrolu dugotrajnog rizika usljed izlaganja stanovništva radonu u kućama i na radnim mjestima (*Enhancing the Regional Capacity to Control Long Term Risks to the Public due to Radon in Dwellings and Workplaces*);**
 - 3. *RER 9146 Poboljšanje kapaciteta zemalja članica za planiranje i implementaciju projekata dekomisije (*Enhancing Capacities in Member States for the Planning and Implementation of Decommissioning Projects*);**
 - 4. *RER 9154 Poboljšanje implementacije integrisanih programa za sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom (*Enhancing the Implementation of Integrated Programmes for the Safe Management of Radioactive Waste*);**
 - 5. RER 9156 Stvaranje infrastrukture za obrazovanje i trening u oblasti zaštite od zračenja (*Establishing Education and Training Infrastructure in Radiation Protection*);**
 - 6. RER9158 Jačanje regulatorne infrastrukture u zaštiti od zračenja (*Strengthening the Regulatory Infrastructure for Radiation Safety*);**
 - 7. *RER9159 Jačanje primjene principa zaštite od zračenja u kontroli izlaganja stanovništva zračenju (*Enhancing the Application of the Principles of Radiation Protection to Control the Exposure of the Public*);**
 - 8. *RER 9160 Jačanje sposobnosti država članica u oblasti pristupa zasnovanih na procjeni rizika i podrška upravljanju teškim nesrećama (*To strengthen the capabilities of Member States in the area of risk informed approaches to support severe accident management*);**
- Pored ovih, predstavnici Agencije su uzeli učešće u Interegionalnom projektu Međunarodne agencije za atomsku energiju
- 9. INT9186 Druga faza projekta “Održavanje kontrole radioaktivnih izvora od nastanka do konačnog odlaganja izvora”, u kome učestvuju predstavnici 30 država (*Sustaining Cradle-to-Grave Control of Radioactive Sources - Phase II*);**

Pred kraj 2022. godine u saradnji sa kolegama iz susjednih država počete su konsultacije oko pisanja eventualnog, regionalnog projekta o radioaktivnom otpadu.

Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine

I) PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

Zakon o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 52/16,072/19), u članu 77, propisuje da su eko-naknade naknade zbog zagađivanja životne sredine koje se plaćaju po principu "zagađivač plaća". Eko-naknade su dužna da plaćaju pravna i fizička lica za: ispuštanje zagađujućih materija u vazduh; uvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač; stvaranje i deponovanje opasnog otpada. Agencija za zaštitu životne sredine na osnovu dostavljenog izvještaja zagađivača vrši obračun eko-naknada, i to shodno Uredbi o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine („Sl.list RCG“, br.26/97, 9/00, 52/00 i „Sl.list CG“, br.33/08,5/09,64/09,40/11,49/11, 119/22) kojom je utvrđena visina naknada, način obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine koje plaćaju pravna i fizička lica i to:

- Odredbama člana 2 navedene Uredbe propisano je da pravna lica koja koriste ložišna postrojenja i postrojenja na električnu energiju instalisane snage veće od 1 MW plaćaju, mjesečno, naknadu zbog zagađivanja životne sredine.
- Naknade po osnovu člana 4 Uredbe utvrđene su za pravna lica koja uvoze supstance koje uništavaju ozonski omotač.
- Odredbama člana 5 iste Uredbe propisano je da pravna lica koja stvaraju i deponuju opasan otpad koji sadrži jedan ili više sastojaka toksičnih materija i supstanci, plaćaju mjesečno naknade po toni, za stvaranje i deponovanje otpada.

Odjeljenje je na osnovu predatih Godišnjih izvještaja o količinama nastalog otpada uspjele da izvrši obračun eko naknada za sve obaveznike i od ukupno 140 obrađenih izvještaja, za 72 donijelo Rješenje. U toku su izrade novih Rješenja, jer Odjeljenje i dalje nastavlja da intenzivno radi na izradi novih obračuna, vršeci kontrolu dostavljenih izvještaja iz prethodnih godina.

Tabela 1: Pregled naplate eko taksi

ZAGAĐIVAČ	PIB	ST. OTPAD	DEP. OTPAD	UKUPNO U t	UKUPNO U €
1. Čelebić Doo	02073048	1,050t	1,050t	1,050t	239,00 €
2. Rokšped auto centar Doo	02976820	1,096 t	/	1,096 t	166,00 €
3. Voli motors Doo	02846187	1,10t	/	1,10t	166,66 €
4. Pegasus Doo	02739208	1,19 t	/	1,19 t	180,30 €
5. AD Autoremont	02117916	3,88 t	/	3,88 t	587,86 €

Osmanagić					
6. Zavod za transfuziju krvi Crne Gore	02863847	5,083 t	/	5,083 t	770,13 €
7. Lukoil Montenegro Doo	02630419	12,22 t	/	12,22 t	1.851,45 €
8. Ina Crna Gora Doo	02305054	14,58 t	/	14,58 t	2.209,02 €
9. Možura wind park Doo	02724391	0,670 t	/	0,670 t	101,51 €
10. Klinički centar CRNE GORE 2020	02015366	228,21 t	/	228,21 t	34.576,00 €
11. Klinički centar CRNE GORE 2021	02015366	336,81 t	/	336,81 t	51.030,00 €
12. Slavija comerc Doo	02124009	0,530t	/	0,530t	80,30 €
13. Auto Suki Doo	02427974	0,22t	/	0,22t	33,33 €
14. Pelengić trade Doo	02271338	1 t	/	1 t	151,51 €
15. Company D.A.J.M.I. Doo	02434296	2,362t	/	2,362t	357,87 €
16. Alliance Doo	02165473	9,68t	/	9,68t	1.466,62 €
17. Mps auto Doo	02369761	0,77t	0,77t	0,77t	175,00 €
18. Crnogoraput AD	02013703	1,891 t	0,500 t	1,891 t	324,39 €
19. Becić trade Doo	02114062	0,155t	0,155t	0,155t	35,22 €
20. Daido metal kotor AD	02013053	3,13 t	/	3,13 t	474,23 €
21. Specijalistička veterinarska laboratorija	02424401	1,954 t	/	1,954 t	296,00 €
22. Gradir Montenegro Doo	02620359	8,75 t		8,75 t	1.325,71 €
23. Femić co Doo	02775255	0,36 t	0,36 t	0,36 t	81,81 €
24. Telemach Crna Gora Doo	02811618	1,77 t	/	1,77 t	268,17 €
25. 13. Jul plantaže AD	02016281	8,11 t	2,31 t	8,11 t	1.403,73 €
26. CRBC	03016480	53,337 t	/	53,337 t	8.081,088 €
27. Terna Crna Gora Doo	02845237	0,098 t	0,098 t	0,098 t	22,27 €
28. Tujko Doo	02125200	0,820 t	/	0,820 t	124,24 €
29. Carinvest Doo	02349124	0,640 t	/	0,640 t	97,00 €
30. Otpadne vode Doo	03304388	1,203 t	0,77 t	1,203 t	240,60 €

31. Braća Magud Grbalj Doo	02424312	1,39 t	0,81 t	1,39 t	271,96 €
32. ZU Dom zdravlja Dimitrije-Dika Marenčić DG	02015862	1,082t	/	1,082t	163,93 €
33. Engine repair solutions Doo	03133923	1,739t	/	1,739t	263,48 €
34. Krušo Doo	02100452	1,32t	/	1,32t	199,99€
35. Blue line Doo	02033356	1,984t	6,87 t	4,886 t	821,00 €
36. Doo CEDIS	03099873	363,492t	317,223 t	363,492 t	72.092,10 €
37. EPCG AD Nikšić	02002230	56,05 t	61,54 t		13.153,04 €
38. Luka Bar AD	02002558	5,21t	/	5,21t	789,37 €
39. Rudnik uglja AD	02009501	79,21t	17,32 t	79,21 t	13.312,99 €
40. Aerodromi Crne Gore AD	02305623	12,25 t	/	12,25 t	1.855,24 €
41. Smatsa Doo	17520407	6,36 t	/	6,36 t	963,60 €
42. Institut za javno zdravlje Pg	02015340	25,627 t	/	25,627 t	3.882,74 €
43. EPCG AD -TE Pljevlja-VAZDUH	02002230	VAZDUH			185.659,738 €
44. TEHNO PLUS Doo	02325454	0,94t	/	0,94t	142,42 €
45. Efel travel Doo	02404451	1,49t	/	1,49t	225,74 €
46. AD "Port of Adria" Bar	02766698	6,80t	/	6,80t	1.030,27 €
47. SZR Auto servis Lajka	1-00688 17/001	0,150t	0,150 t	0,150 t	34,90 €
48. JZU Opšta bolnica Pljevlja	02009951	26,656 t	/	26,656 t	4.038,65 €
49. Nimont Doo Bar	02128268	1,95 t	/	1,95 t	295,44 €
50. Industrija piva i sokova pivara Trebjesa Doo	02000989	1,22t	/	1,22t	184,84€
51. Tofi Doo Rožaje	02066769	0,82 t	0,82 t	0,82 t	186,36€
52. Crnogorski Telekom Ad	02289377	52,24t	/	52,24t	7.914,88 €
53. JZU Opšta bolnica Bijelo Polje	02014670	28,54t	/	28,54t	4.324,10 €
54. JZU Dom Zdravlja Nikšić	02002802	5,642t	/	5,642t	854,82 €
55. PZU Poliklinika Moj lab	03322246	6,34t	/	6,34t	960,57 €
56. JZU Dom zdravlja Kolašin	02015889	1,603t	/	1,603t	242,87 €
57. Željeznička	02723816	97,69 t	/	97,69 t	22.201,03 €

infrastruktura crne gore AD					
58. Doo Tehnoput	02154960	2,75 t	/	2,75 t	624,96 €
59. Crnogorski elektroprenosni sistem ad	02751372	48,27 t	52,69 t		11.304,66 €
60. Dewaco M Doo	03146316	2,04 t	/	2,04 t	309,08 €
61. Euromix beton Doo	02650258	1,31 t	1,31 t	1,31 t	297,71 €
62. Samcommerc Doo	02047802	0,3t	/	0,3t	45,45€
63. Doo Tim company - pljevlja	02994127	1,42t	/	1,42t	215,14 €
64. PZU Opšta bolnica Meljine	02781859	1,56 t	0,26 t	1,56 t	256,06 €
65. Genex me Doo	02966336	9,1t	/	9,1t	1.378,74 €
66. JZU Dom zdravlja Bijelo Polje	02080672	1,47t	/	1,47t	111,35 €
67. Navar incorporated Doo	02346303	7,58t	4 t	7,58 t	1.451,45 €
68. Montenegro – Petrol Doo	02241889	1.07 t	2.85 t		378,00 €
69. Oktopod Doo Nikšić	02090759	0,73t	/	0,73t	110,60 €
70. JZU O.B. Danilo I Cetinje	02010496	4,410t	/	4,410t	668,16€
71. Tara- aerospace AD	02464691	15t	/	15t	1.136,25€
72. JZU Dom zdravlja Cetinje	02082390	3,345t	/	3,345t	506,80 €
73. Tujko Doo	02125200	0,820 t	/	0,820 t	124,24 €
74. Doo Auto servis Knežević	02455013	0,23t	/	0,23t	34,85 €
75. Carinvest Doo	02349124	0,640 t	/	0,640 t	97,00 €
76. Putevi Doo	02653893	2,20t	/	2,20 t	333,32 €
77. ONE Crna Gora	02242974	9,20 t	/	9,20	1.393,90 €

UKUPNO: 463.760,81 €

Pored primarnih obaveza shodno nadležnostima Odjeljenja, učestvovali smo i sljedećim aktivnostima:

- Twinning Light projekat

- MEP&M projekat „Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management”,

- Učestvovanje u administrativnoj podršci u **Izradi Studija zaštite** i to za: Lipsku pećinu, Rijeke Čehotine, Gradski park Pljevlja, Topolica - Bar, Đalovića Klisuru - Bijelo Polje, **Studija revizije** NP Lovćen - **Studija revizije** za postojeća zaštićena područja u Obalnom području Crne Gore,
- Natura 2000 - administrativno praćenje.

II) OSTALE AKTIVNOSTI

Učešće u nastavku akcija sadnje u školskim dvorištima u sklopu kampanje “Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru”, kroz aktivnosti izrade analize škola koje su već bile predmet aktivnosti i nakon toga napravljen je presjek i određene su škole koje još treba posjetiti. Završene su posjete školama u Kotoru, Kolašinu, Žabljaku, Danilovgradu, dok je kancelarija u Beranama sprovela aktivnosti u Rožajama, Bijelom Polju i Pljevljima.

Zaposleni u Beranama su učestvovali:

- Na poziv UNECE u vanrednoj sjednici stranaka Arhuske konvencije u online formatu od 22-24.06.2022. godine;
- 22-23.07. na poziv OEBS-a učešće na Dvadeset i šestom sastanku Radne grupe stranaka Arhuske konvencije. Na sastacima se raspravljalo o ulozi Arhus centara u jačanju mira i stabilnosti, doprinosu Arhus centara održivom razvoju i novim strategijama Arhus centara.
- 19-20.10.2022. godine - Godišnji sastanak Arhus centara u Beču na temu Strateškog okvira Arhus centara 2022-2027.
- 10-11.10.2022.godine – Deseti sastanak Radne grupe za uključivanje javnosti u donošenje odluka prema Arhuskoj konvenciji.

22.11.2022. godine, otvorena dežurna telefonska linija za sva pitanja vezana za zaštitu prirode.

Služba za opšte i pravne poslove, ljudske resurse, finansije i javne nabavke

I) PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

1. U izvještajnom periodu pripremljen je i dostavljen resornom ministarstvu Nacrt Budžeta za 2023. godinu, a odnosio se na specifikaciju neophodnih budžetskih sredstava za nesmetan rad Agencije.
2. Pripremani su podaci za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih i spoljnih saradnika za 2022. godinu.
3. Popunjen je i dostavljen Obrazac o realizaciji programskog budžeta za 2022. godinu Državnom trezoru.
4. Pripremljen je i dostavljen Godišnji izvještaj (GI FMC) o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finasijskog upravljanja i kontrola Agenciji, Centralnoj jedinici za harmonizaciju.

5. Pripremljen je i dostavljen Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije za 2022. godinu (obrazac GI-UR) Direktoratu za centralnu harmonizaciju.
6. U skladu sa zakonskom obavezom donošenja Plana integriteta, propisanim članom 68 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, nakon formirane radne grupe, pripremljen je i koncipiran Plan integriteta Agencije za zaštitu životne sredine za dvogodišnji period od 2022-2024. godine.
7. Obrađivani su i redovno predavani Poreskoj upravi IOPPD obrasci (izvještaji o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima) na lična primanja i ostale isplate kako iz radnog odnosa, tako isto su obrađivane i poreske prijave za isplate angažovanih saradnika po osnovu procjene uticaja na životnu sredinu i projektnih aktivnosti.
8. Sve izmjene u kadrovskom popunjavanju evidentirane su kod poreskog organa na način što su im dostavljani obrasci JPR, sa pratećom dokumentacijom u zakonskom roku.
9. Popunjeni su obrasci M-4 za sve zaposlene u prethodnoj poslovnoj godini.
10. Pripremljen je i dostavljen izvještaj (INV) o investicijama u osnovna sredstva Zavodu za statistiku.
11. Pripremljen je i dostavljen izvještaj - Stanje neizmirenih obaveza za 2022. godinu Direktoratu državnog trezora.
12. Pripremljeni su i dostavljeni kvartalni izvještaji za utvrđivanje portfolija dugova za 2022. godinu Direktoratu državnog trezora.
13. Praćena je realizacija ugovorenih projekatnih i drugih aktivnosti u kojima participira kako kadar Agencije, tako i angažovani spoljni saradnici, vođenjem odgovarajuće evidencije.
14. Pripremani su zahtjevi za blagovremeno korišćenje sredstava za namjene predviđene Budžetom i finansijskim planom stvarajući time materijalne uslove za nesmetano funkcionisanje predviđenih aktivnosti u instituciji.
15. Kvartalno je pravljen izvještaj o dinamici utroška kako budžetskih sredstava tako i sredstava od djelatnosti organa i donacija te namjenskih sredstava.
16. Uredno su dostavljani podaci, izvještaji i drugi informaciono-dokumentacioni materijali po zahtjevima ministarstava i drugih državnih organa, privrednih subjekata, kroz međusobno ostvarenu korespondenciju.
17. Troškovi blagajne odnosili su se na troškove dnevnica za službena putovanja, troškove putarina, korišćenje trajekta, parkinga i sl. Svi putni nalozi pravilno su evidentirani, popunjavani, a u prilogu istih priložena je prateća knjigovodstvena dokumentacija, sa potpisanim izvještajem o izvršenom službenom putovanju zaposlenog. Blagajnička evidencija je dnevno ažurirana.
18. Na način kako je vođena blagajna za redovna sredstva vođena je i evidencija utroška sredstava za svaki od projektnih zadataka pojedinačno.
19. Vršen prijem svih pismena upućenih Agenciji preko pošte ili neposredno i otklanjani nedostaci koji se mogu otkloniti prilikom prijema pošte, vršeno zavođenje odnosno evidencija kroz knjige prijema pošte, vršena otprema pošte preko dostavne knjige organima i institucijama.
20. U skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama Agencija za zaštitu životne sredine je u toku 2022. godine primila 66 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Broj usvojenih zahtjeva 48, broj odbijenih 11, donešena su 3 obavještenja, 4 izjašnjenja shodno

dopisima Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Broj podnijetih žalbi 3 od kojih je 1 usvojena, 2 u toku.

Projekat “Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje” (informacija od implementacione kancelarije)

Vlada Crne Gore je 10. oktobra 2014. godine potpisala Ugovor o zajmu sa Svjetskom Bankom za projekat “Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje – IWMCP”, koji je postao efektivan 17. novembra 2014. godine. Kroz navedeni projekat, za čiju implementaciju je zadužena Agencija za zaštitu životne sredine, rješavaju se problemi crnih ekoloških tačaka i to: bivšeg brodogradilišta Bijela, deponije pepela i šljake Maljevac (zatvaranje kasete II, izmještanje Paleškog potoka, sanacija klizišta) i flotacionog jalovišta Gradac, Pljevlja, priprema tehničke dokumentacije za sanaciju bazena crvenog mulja i deponije čvrstog otpada na KAP lokaciji, i radi se na rješavanju pitanja tretmana opasnog i neopasnog otpada. Radovi na remedijaciji flotacionog jalovišta „Gradac“ i deponiji pepela i šljake „Maljevac“, (odnosno rekultivacija Kasete II, izmještanje Paleškog potoka, sanacija klizišta, izgradnja novog taložnika i sanacija 4 i 5 stepenice), su završeni u drugoj polovini 2021. godine. Do kraja 2022. godine utrošeno **32,915,145.61 EUR (od 44.700.000 EUR ugovorenog zajma), od čega u 2022. godini 6,917,778.62 EUR.**

Sa stanovišta Poglavlja 27, završetkom remedijacije ovih lokacija ostvaren je značajan napredak u implementaciji i sprovođenju pravne tekovine EU. Značaj remedijacije posebno ističemo u pogledu kontrole i spriječavanja daljeg zagađenja opštine Pljevlja i prigradskih naselja obzirom da su ove deponije prepoznate kao najizraženiji ekološki problemi u Crnoj Gori i sanacija istih, u skladu sa ekološkim standardima, bila je prioritetna.

Kada je riječ o bazenima crvenog mulja i deponiji čvrstog otpada koji se nalaze na lokaciji KAP-a, kroz budžet projekta obezbijedena su sredstva za izradu tehničke dokumentacije za remedijaciju. Sva tehnička dokumentacija je pripremljena i odobrena u skladu sa regulativom.

U nastavku je dat presjek stanja na remedijaciji lokacije brodogradilišta Bijela, kao jedinoj preostaloj lokaciji čija remedijacija nije završena.

Nakon izrade projekta remedijacije i sprovedenog Međunarodnog tendera (u skladu sa procedurama Svjetske banke), Ugovor sa Izvođačem radova (kompanijom Valgo SA, Francuska) potpisan je 04.06.2018. **Izvođačkim Ugovorom predviđeno vrijeme za završetak radova (Time for Completion) bilo je 640 dana od dana otpočinjanja radova (Commencement of Works), odnosno do kraja marta 2020. godine. Rok za završetak radova je u međuvremenu produžen do 30.06.2020. godine aneksom Ugovora iz avgusta 2019. godine, kasnije je varijacijom produžen do 22.10.2020.godine, a posljednje produženje do kraja juna 2022. godine dogovoreno aneksom 2 potpisanim u februaru 2022. godine. Ukupna Ugovorena vrijednost (računajući anekse) je 23.549.204.03 EUR,**

bez uračunatog PDV-a. Kako radovi nijesu završeni, Jedinica za upravljanje projektom, je shodno Ugovoru za izvođenje radova, pokrenula proceduru naplate penala od strane izvođača zbog kašnjenja u pogledu roka za završetak radova.

Do septembra 2019. godine izvezeno je cc 40.000,00 tona grita, nakon čega je izvoz otpada obustavljen jer su španske nadležne institucije odbile da izdaju dozvole za nastavak uvoza otpada. Izvoz grita ponovo je pokrenut 05.05.2021. godine, a nakon što su španske vlasti izdale dozvolu za uvoz 30.000 tona opasnog grita. Pored ove izdate dozvole, španske vlasti su u maju 2021. izdale dozvolu za uvoz 40.000 tona kontaminiranog zemljišta. Na osnovu tog pozitivnog napretka koji se odnosi na obezbjeđenje dozvola za uvoz grita i kontaminiranog zemljišta u Španiju, izvođač radova je dostavio novi dinamički plan prema kojem će sav otpad biti izvezen do kraja oktobra 2021., a finalizacija sanacije (primopredaja radova) do kraja marta 2022.

Međutim, izvoz grita ponovo je stao (sredinom jula 2021.) jer je Izvođač obustavio dalji izvoz zbog promjena cijena na globalnom tržištu. U tom smislu, dostavljen je zahtjev za izmjenu Ugovora (uključujući povećanje jediničnih cijena za izvoz i odlaganje otpada, dodatna plaćanja zbog COVID -19 i novi datum završetka radova). Bitno je napomenuti da Izvođač radova nije imao pravo po osnovu Ugovora da odlaže ili obustavlja radove u periodu čekanja odgovora na ponudu.

Nakon složenih pregovora, sredinom januara 2022. postignut je dogovor između Agencije za zaštitu životne sredine i Izvođača (Valgo) nakon čega je potpisan drugi amandman ugovora. Povećanje ukupne ugovorne cijene (zbog povećanja troškova transporta i deponovanja) praćeno je i povećanjem ugovornih uslova osiguranja vezanih za završetak radova do datuma završetka postojećeg projekta (30.juna 2022.).

Nakon postignutog dogovora Izvođač radova je ponovo pokrenuo izvoz otpada pa je 5.302 t i 6.035 t grita i 7.500 t kontaminiranog zemljišta izvezeno u Španiju tokom januara i februara 2022. godine. Španske vlasti su nakon toga povukle postojeću dozvolu za izvoz kontaminirane zemlje (MNE1206 na ukupno 40.000 t) zbog neovlašćenog prekoračenja aktivne količine i prevoznika kao i dozvolu za grit (MNE 1207 na ukupno 30.000 t) zbog neovlašćenog prevoznika (što je isključiva odgovornost Izvođača radova na koga i glasi dozvola). Istovremeno, španske vlasti su tražile vraćanje kontaminirane zemlje u zemlju porijekla, odnosno Crnu Goru, jer su smatrali da se radi o ilegalnom transportu. Odmah nakon toga uslijedio je odgovor Agencije za razmatranje tog zahtjeva, odnosno da se dozvoli konačno odlaganje već otpremljenog i primljenog otpada – što je prihvaćeno.

Izvođač radova uložio je žalbu španskim vlastima na odluku o ukidanju dozvola i ujedno dostavio zahtjev Agenciji za produženje roka za završetak radova do polovine oktobra 2022. godine i dodatno plaćanje. Takođe, Izvođač radova je nakon toga krajem jula 2022. godine obezbijedio dozvolu od strane belgijskih vlasti za deponovanje kontaminiranog zemljišta.

Ovdje je važno istaći da je kompletan grit izvezen iz Crne Gore zaključno sa početkom februara 2022.

Što se tiče preostalih količina otpada, na lokaciji je planiran izvoz preostalih količina zemlje ca 55 000t, tečnog zauljanog otpada ca 115t, mulja ca 50t, i kontaminiranih velikih vreća ca 210t. Kao što je gore navedeno, najveći izazov, koji je i glavni uzrok izvjesnog kašnjenja u realizaciji Projekta, je izvoz kontaminiranog zemljišta. Pored ovoga, veliki rizik za završetak projekta predstavlja izvoz kontaminiranih velikih vreća.

Ostale aktivnosti u okviru IWMCP Projekta

Kada je u pitanju tretman opasnog i neopasnog otpada, uspostavljen je mehanizam za stvaranje i održavanje kvalitetne baze podataka tj. 3R registra otpada i katarstar zagađivača i sistem je predat Agenciji za zaštitu životne sredine, međutim još uvijek se ne koristi.

Naime, u okviru projekta "Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje" u cilju unapređenja upravljanja sistema odlaganja otpada, izvršena je realizacija projekta koji će pružiti podršku razvoju i unapređenju nacionalnog registra otpada i nacionalnog sistema za evidentiranje i izvještavanje o otpadu (opasni i neopasni). Ovakav 3R registar otpada omogućava evidenciju tokova otpada, digitalizaciju i automatizaciju procesa koji se sprovode prilikom izdavanja dozvola i saglasnosti za upravljanje otpadom.

U kontekstu daljih aktivnosti, važno je naglasiti da su kroz Zakon o budžetu za 2022. godinu predviđena sredstva za nastavak realizacije projekta "Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje", kroz zajam kod Svjetske banke, čime će biti omogućena remedijacija deponije čvrstog otpada na KAP lokaciji i rekultivacija Kasete I na deponiji Maljevac, dok će dio sredstava biti upotrijebljen za unapređenje regulative iz oblasti upravljanja otpadom i jačanje institucionalnih kapaciteta iz predmetne oblasti.

Zaključak

Agencija za zaštitu životne sredine je u 2022. godini radila na realizaciji i realizovala sve zaključke Vlade kao i ispunila sve obaveze iz svoje nadležnosti što se može zaključiti iz svih prethodno navedenih aktivnosti. Radilo se i na podizanju svijesti građana kada je riječ o unaprijeđenju zaštite životne sredine kroz brojne edukativne aktivnosti, kao i akcije čišćenja i pošumljavanja.

Predlog mjera za unapređenje rada Agencije za zaštitu životne sredine:

- obezbijediti kontinuirano finansiranje za realizaciju Programa monitoringa sa mogućnošću povećanja finansijskih sredstava iz godine u godinu, radi unapređenja samog monitoringa;
- povećanje broja zaposlenih u Sektoru za monitoring životne sredine, na poslovima izrade Inventara gasova, sektorskih pritisaka i zemljišta;
- povećanje broja zaposlenih u Sektoru za zaštitu prirode (herpetolog, mamolog), kao i nabavka opreme (mikroskop i računari);
- Za Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti analizom je konstatovano da je neophodno organizovati jačanje kapaciteta putem obuka te stoga pokrenute su brojne aktivnosti za unapređenje svoga rada, a koje se naročito tiču jačanja kapaciteta kroz organizovanje

učešća službenika na različitim radionicama i tematskim konferencijama i drugim oblicima edukacije koje se organizuju u našoj zemlji kao i inostranstvu, korišćenjem mehanizama koji su dostupni kao i u saradnji sa resornim Ministarstvom. Takođe, kako je konstatovana potreba izmjene određenih akata u cilju funkcionalnije primjene zakonske regulative u ovoj oblasti pokrenuće se različite aktivnosti u cilju izmjene Zakona i podzakonskih akata, gdje će se ponuditi ekspertiza i pomoć u izmjeni istih, učešćem u radnim grupama za izmjenu zakona i pravilnika kako bi omogućili efikasnu primjenu i efikasnost u radu. Takođe, konstatovana je neophodnost preraspodijele posla u Sektoru, te će se sa tim u vezi reorganizovati unutrašnja organizacija posla na način što će se uposliti svi kadrovi i stručni kapaciteti koje je Agencija gradila od svog osnivanja pa do danas, te primjenom diverzifikacije uposliće se najstručniji kadar u sprovođenju različitih poslova iz svoje nadležnosti;

- obezbjeđivanje kontinuiranog i adekvatnog nivoa finansijskih sredstava za održavanje baza podataka kao sastavnog dijela informacionog sistema u oblasti životne sredine u cilju obezbjeđivanja njihove funkcionalnosti kao preduslova adekvatne podrške u nacionalnom i međunarodnom izvještavanju
- u Odjeljenju za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja potrebno je u skladu sa svim strateškim dokumentima i Izvještajima Evropske komisije o napretku Crne Gore, povećati broj zaposlenih kako bi se osnovne dužnosti među kojima su izvještavanje prema EURDEP (European Radiological Data Exchange Platform), prema USIE (Unified System for Information Exchange in Incidents and Emergencies), kao i korišćenje JRODOS (Real-time online decision support system for nuclear emergency management), a koje predviđaju rad 24/7 mogle izvršavati, što sa trenutnim brojem izvršilaca -3 (tri) - nije moguće;
- u okviru Odjeljenja za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja uspostavljanje operativne mreže GDR stanica i njeno povezivanje sa EURDEP-om sa 24/7 dežurstvom.
- Takođe, neophodna je izmjena određenih zakonskih normi radi adekvatnije implementacije istih, posebno kada je riječ o sakupljanju podataka o otpadu, kao i određene dopune koje se tiču Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini itd.